

קידוש הלבנה שחל בט"ו תשרי - שיעור 163

ועוד דיני סוכות

I. אין מקדשין הלבנה בשבת או ביום טוב

(א) עיין בסנהדרין (מ"ג:). דכל המכרך על החודש בזמנו כאלו מקבל פני השכינה ומברכין עליה עד ט"ז מיום המולד ולא ט"ז בכלל כן פסקו הטור והשו"ע (סעיף ג) דהא בגמרא (ס) אמרו עד שתתמלא פגימתה וכשנגמר יום הט"ו נתמלא פגימתה והרמב"ם (צפ"י מצרכות דין י"ז) כתב דיכול לברך אפילו בליל הראשון וכ"כ רש"י (צסנהדרין ע) ותלמידי רבינו יונה כתבו (צספ"ד מצרכות) דביום ב' או ג' יכול לברך ויש שכתבו רק אחר ג' ימים (ב"ח וגר"א) והמחבר (צסעיף ד) כתב אין מברכין עליה עד שיעברו שבעת ימים שכן דעת הר"י גיקאטליא

(ב) ועיין ברמ"א (צסעיף ז) דאין מקדשין אותה כמו"ש שחל בו יום טוב (והובא זה מהמהרי"ל הלכות יו"ט) והמג"א כתב וכל שכן בשבת דלהטעם משום תחומין לענין יו"ט קיל טפי דאיכא למ"ד דאין איסור תחומין נוהג בו משא"כ בשבת ויש כמה טעמים לדבר

1. כשם שיש תחומין למטה מעשרה כך יש תחומין למעלה מעשרה (הרדב"ז)

2. אין מערבין שמחה בשמחה מפני שהוא כקבלת פני השכינה (פרי חדש)

3. דברכת הלבנה כעין תחינה ואין לומר ביו"ט (בשו"ת הב"ח פ)

4. יש לחוש שמא יוציא הסידור לרשות הרבים כמו גבי תשליך בשבת (שדי חמד מערכת כ"ה - ז - ז)

5. עושין את מצוה בשמחה ורגיל לבא לידי ריקודים (שער הציון סק"ז)

6. משום דשבת ויו"ט צריך נרות ואינו נהנה מאור הלבנה (הגאון מרגאטשוב)

7. עיין בערוך השלחן (סק"י) דהטעמים שנאמרו בזה מדרך ההלכה אינם מתקבלים על הלב ורק יש טעמים כמוסים ע"פ הקבלה (עיין בספר קידוש הלבנה)

II. יש כמה דעות שאפשר לכתחילה לקדש הלבנה בליל שבת ויו"ט

(א) המהרי"ל (הג"ל) העיד על רבו המהר"ש דלא היה מקפיד והיה מקדש גם ביו"ט שחל במוצ"ש

(ב) הרשב"א (צש"ת ד - מ"ח) סבר דאפשר לברך בשבת לכתחילה

(ג) והמהרש"ם כתב (דעת תורה תכ"ו - ז) "והראוני במנהגים מהר"א טורנא בשם מורו הקדוש שקידש הלבנה בליל יוהכ"פ שיהיה זכותה מגין ביום הדין" והביא בשם גדולים ששחקו על האומרים דאסור לקדש בשבת ויו"ט משום תחומין

III. למעשה איך מקדשין בט"ו תשרי

(א) עיין במטה אפרים (תרכ"ה - ה) דיש לקדשה מיד בצאת הכוכבים ואח"כ יתפללו מעריב של יו"ט

(ב) בליל מעונן והוא קורא ק"ש ונראית הלבנה ויש חשש שיכלה הזמן יפסיק ק"ש ויברך ברכת הלבנה (שע"ת תכ"ו - ט בשם הנודע ביהודה מ"ח)

ג) עיין בערוך השלחן (תל"ו - י) דאם מקדשין בשבת יאמרו רק הברכה ולא התפלות והפסוקים דודאי יש לקצר בכל האפשר

ד) ואם יום ט"ו בתשרי מעונן אין מקדשין בט"ז ולאחר יום טוב יקדשנה בלא שם ומלכות ובחול מותר לקדשה בליל ט"ז (באר היטב סק"ה)

ה) ובספר ייטב לב (פ' סאזינו) הביא מעשה שעשו ברבים לקדשה בליל ט"ז מהמולד שחל ביו"ט בהסכמת בעל תשובת השיב משה

ו) בכתבי הד"ק כתב דאם אין רק ב' ימים זמן לקדש הלבנה מותר לקדש בליל שבת (דעת תורה ש"ס) ורב דוד אופנהיים רק ביום א' קודם הזמן והגאון בעל ש"י כתב רק דאין שהות עוד לקדשה וכן משמע מהמ"ב (עיין בשע"ת סק"ה)

IV. הערות על עניני סוכות

א) אורחים ששוהים זמן רב בסוכה וא"א לבקש לצאת ורוצה בני ביתו לאכול בסוכה בשעה זו הוא בגדר מצטער ולא גרע ממצטער מחמת יתושים או מחמת קור וחום לפיכך פטורים מן הסוכה (ספר הסוכה השלם דף תל"ז בשם הרש"ז"א)

ב) יש ליזהר בזמן הקור שיהא לכוש בכגדים חמים כשסועד בסוכה כדי שלא יהיה מצטער מחמת הקור ויהיה חשש ברכה לבטלה (בה"ל תר"מ - ד ד"ה "מפני")

ג) עיין בשע"ת (תקפ"ט - סק"ז) שאסור להוציא הלולב לצורך נענועי ההלל מאחר דכבר יצא י"ח מן התורה (דהוצאה שאינה צריכה היא) והובא זה בשם השאגת אריה (ק"ח) והעולם אין חוששים לזה ועיין בבאר היטב (תרכ"ז - סק"ז) שהובא דעת השל"ה שינענע בסוכה ויברך ואח"כ שאר הנענועים יהיו בבה"כ וכ"כ המ"ב (סק"ד)

ד) מי שהביא לולבו מבה"כ לבית חבירו ואין צריך אותו עוד לבני ביתו צ"ע אם יכול להביאו הביתה משום שהוא הוצאה שאינה צריכה כלל

ה) צ"ע אי שרי לתלוש מלולב ולעשות אגד ביום טוב י"א דשרי דכל בתלוש לית ביה איסור והעולם נוהגים חומרא בזה ומכינים העלים מעיו"ט וזה בגדר דברים המותרים ואחרים נוהגים בו איסור וי"א דלתלוש בשנינו דלצורך מצוה שרי ומ"מ טוב לעשות בצנעא (שע"ת תרכ"ח - סק"ז)

ו) אין להתיר להרוג או לצוד שרץ שנקרא Yellow Jacks מסוכה בשבת או ביום טוב כך שמעתי מרב דוד פיינשטיין וגם מרב ש.ז. אויערבך נאמרו ואם יש חשש סכנה או היזק אין להתיר לצוד אותו משום דמצטער פטור מהסוכה ויש מתירים (עיין בשיעור 81)

ז) לענין כסוי לסוכה עיין ברמ"א (תרכ"ו - ג) דאם יש ציר להגג מותר לפתוח ולסגור ואם מחובר לכוסל הבית כדרך צירים ג"כ מותר ומסתבר שמחצלת שקושרים בחבלים הוא החבלים כמו צירים ואם לא נתחבר הגג בדרך זה רק מונח שם צריך להיות פרוס טפח על גבי הסכך וע"ע בשער הציון (תרכ"ט - סקפ"ד) דבתוך ג' טפחים אין חשש משום אוהל ואין צריך פותח טפח (עיין במ"ב תק"מ - סקכ"ה) וגם שיעור 91) ודעה ראשונה הובא בספר קיצור הלכות סוכה בשם רב משה פיינשטיין